

Hof voor de steenuil

Beschermingsplan voor de steenuil 2016 – 2020

Gemeente Hof van Twente
d.d. 1 juli 2016

KERNGROEPLEDEN

FRANS NIJEBIJVANK
EVELIEN RIESMEIJER
FLEUR DE GRAAFF
KIRSTEN SCHUTTEN
MARK ZEKHUIS
MARTIN DEGEN
BENNO DE GRAAF
T OLDEKLIEVERIK

JETTY DORRESTEIJN
MARIANNE KETTING
HANS WEEKHOUT
JAN BOINK
HENKJAN KEMPENER

FRANS KRUSE
HAN ROORDINK

GEMEENTE HOF VAN TWENTE
GEMEENTE HOF VAN TWENTE
LANDSCHAP OVERIJSEL
LANDSCHAP OVERIJSEL
LANDSCHAP OVERIJSEL
LANDSCHAP OVERIJSEL
HEECKEREN SCHOOL
HEECKEREN SCHOOL

IVN MARKELO
IVN MARKELO
IVN DIEPENHEIM
IVN DIEPENHEIM
IVN DIEPENHEIM

STICHTING HOFVOGELS
STICHTING HOFVOGELS

INLEIDING

Dit (concept) beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' beschrijft de door de gemeente Hof van Twente in te zetten middelen en maatregelen om het aantal geregistreerde broedparen steenuilen in een periode van 4 jaar te doen stijgen met 45% ten opzichte van het gemiddelde aantal geregistreerde broedparen 2014 tot en met 2016 door middel van uitbreiding van het aantal leefgebieden voor de steenuil. .

Het gaat niet goed met de biodiversiteit¹ en meerdere dier- en planten soorten nemen dan ook in rap tempo af. Soorten die in het verleden herkenbaar, zichtbaar en gewoon waren zijn er ineens niet meer en zijn zelfs soms uitgestorven. Nederland vormt hierop geen uitzondering. Zo waren er in Nederland in 1950 bijvoorbeeld zo'n 1400 soorten hogere planten, waarvan er in de tussentijd 70 zijn uitgestorven en 500 in aantal/oppervlakte ernstig achteruit zijn gegaan. In diezelfde periode is ook het aantal broedvogelsoorten met een derde afgenomen.

Ook in de Hof van Twente is deze trend zichtbaar en hebben planten en dieren het moeilijk, waaronder de steenuil. Een soort die het niet alleen moeilijk heeft maar ook een soort die thuis hoort in deze gemeente en onze steun hard nodig heeft. De steenuil is het kleinste uiltje in Nederland en is min of meer afhankelijk geworden van de inspanningen van de mens. De steenuil komt in de hele regio Twente voor. Kenmerkend zijn zijn grote gele ogen met de lichte oogstreep, die hem een streng uiterlijk geven. Steenuilen zijn echte honkvaste en partnergetrouwe erfbewoner, met een voorkeur voor boerenerven en oude schuren.

De gemeente Hof van Twente heeft, als duurzame en natuurminnende gemeente, de steenuil als soort geadopteerd en heeft verschillende lokale organisaties als de IVN'Diepenheim en Markelo, de Stichting Hofvogels de basisscholen, het Landschap Overijssel en bewoners bij elkaar gebracht om de adoptie van de steenuil de komende jaren vorm en inhoud te geven. Partijen zetten zich actief in voor het behoud van deze uilensoort. Met de adoptie willen de samenwerkende partijen bekendheid geven aan de steenuil en tegelijk het landschap weer aantrekkelijk maken. De steenuil kan enkel gedijen in landschappen met open gebieden en veel weides waar hij kan jagen en voldoende beschutting heeft om te nestelen. Een landschap geschikt voor de steenuil is ook een landschap rijk aan bloemen, insecten, dieren en vogels, iets waar we allemaal van genieten. Om de steenuil verder te helpen liggen investeringen in de natuurlijke en ruimtelijke kwaliteit van het landschap dan ook voor de hand. Een gebiedsgerichte aanpak die niet alleen goed is voor de steenuil, maar ook goed is voor het landschap en voor het imago van de gemeente als groene en toeristische gemeente..

---

¹ **Biodiversiteit** is een term die de rijkdom van de natuur aanduidt. Het gaat om de grote verscheidenheid aan dieren, planten, habitats en genen. Biodiversiteit zorgt door de interactie met omgevingsfactoren voor ecosystemen waarin organismen kunnen leven, zoals bijvoorbeeld de mens.

1 Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
1 De steenuil, boegbeeld kleinschalig cultuurlandschap.....	3
1.1 Inleiding.....	3
1.2 De steenuil.....	3
1.3 Ideale leefgebied.....	3
1.4 Broedplaats voor het leven.....	4
1.5 Kwetsbaar en bedreigde diersoort.....	4
2 Ontwikkelingen Hof van Twente.....	6
2.1 Inleiding.....	6
2.2 Het projectgebied.....	6
2.3 Ontwikkelingen periode 2012 – 2015.....	7
2.4 Concentratiegebieden.....	8
2.5 Uitbreidingsgebieden.....	8
3 Doelstellingen en maatregelen.....	9
3.1 Inleiding.....	9
3.2 Doelstellingen.....	9
3.3 Twee projectperiodes.....	10
4 Gemeente Hof van Twente.....	12
4.1 Inleiding.....	12
4.2 Coördinatie kerngroep.....	12
4.3 Duurzame en natuurminnende gemeente.....	12
4.4 Inzet gemeente.....	13
4.5 Communicatieplan.....	14
DOELGROEPEN IN HOF VAN TWENTE:.....	14
5 Landschap Overijssel.....	15
5.1 Inleiding.....	15
5.2 Activiteiten.....	15
6 IVN (Instituut Voor Natuureducatie en Duurzaamheid).....	16
6.1 Inleiding.....	16
6.2 Activiteiten.....	16
7 Stichting Hofvogels.....	17
7.1 Inleiding.....	17
7.2 Uilenwerkgroep Hof van Twente.....	17
7.3 Activiteiten.....	17
8 Scholen/ scholieren individueel.....	19
8.1 Inleiding.....	19
8.2 Activiteiten.....	19

SAMENVATTING

Het gaat niet goed met de biodiversiteit. Ook in de gemeente Hof van Twente hebben veel plant- en diersoorten het moeilijk of verdwijnen zelfs. En dat is jammer, want het is niet alleen onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om deze planten en dieren te beschermen, we hebben ook heel veel baat bij een levendige omgeving. Een evenwichtig en gezond landschap is de basis van al het leven. Het geeft ons zuurstof om te ademen, voedsel om te eten en een fijne omgeving om te wonen, werken en recreëren. Dit kunnen en mogen wij volgende generaties niet ontnemen.

Om onze verantwoordelijkheid te nemen in de bescherming van dit landschap, zullen we bekend moeten zijn met de waarde ervan. We moeten weten wat er leeft, want niemand beschermt wat hem koud laat en niemand loopt warm voor wat hij niet kent. De gemeente Hof van Twente doet al veel aan het beschermen en verbeteren van de rijkdom aan planten en dieren in haar gemeente. Hof van Twente is landelijk gezien zeer geschikt voor de steenuil. Daar zijn we trots op! Toch heeft de steenuil het ook hier moeilijk, omdat zijn leefomgeving verandert. Met het adopteren van de steenuil geeft de gemeente het landschap een gezicht. Want is het landschap geschikt voor de steenuil, dan is het landschap geschikt voor heel veel planten en dieren. De steenuil is dan ook een uithangbord voor alle maatregelen die al worden uitgevoerd en alle maatregelen die we met elkaar nog moeten nemen om de planten en dieren in de Hof van Twente te beschermen.

Kernteam

Belangrijk onderdeel van de adoptie is om samen met lokale partijen na te denken over het beschermen van de steenuil. De gemeente heeft dan ook het initiatief genomen om een kernteam bij elkaar te roepen, bestaande uit lokale partijen en experts op het gebied van de steenuil. Dit kernteam maakt een soortbeschermingsplan voor de steenuil en denkt na over welke promotie nodig is om de steenuil tussen de oren te krijgen van iedere inwoner van de Hof. Dit kernteam bestaat uit IVN Diepenheim en IVN Markelo, de Stichting Hofvogels, basisschool Heeckeren, Landschap Overijssel, enkele betrokken bewoners en de gemeente.

Samen met...

Het beschermen van het typische kleinschalige landschap van Hof van Twente en daarmee de steenuil is een taak van iedereen. Het kernteam ziet het dan ook als een belangrijke taak om de waarde van een levendig landschap en de rol van de steenuil hierin veelvuldig te communiceren. Startende bij de basisscholen in de gemeente door het vormgeven van een lespakket. Want betrek je kinderen, dan betrek je hun ouders, vrienden en burens. Ook worden specifieke acties gericht op grondeigenaren, want zij kunnen met relatief kleine maatregelen veel betekenen voor de steenuil. Maar er worden ook acties georganiseerd die gericht zijn op alle inwoners van de Hof. Acties om aan mee te doen, denk aan het timmeren van nestkasten of het monitoren van steenuilen, maar ook acties om de steenuil zichtbaar te maken in het landschap, denk aan het zichtbaar markeren van leefgebieden van de steenuil. Maar ook het bedrijfsleven kan niet achterwege blijven. Met het financieren van publieksacties of specifieke maatregelen voor de steenuil zoals het planten van fruitbomen, geeft het bedrijfsleven invulling aan hun verantwoordelijkheid op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Met al deze acties hoopt het kernteam een energie op te wekken die mensen stimuleert, maar die mensen ook inspireert om zelf maatregelen te nemen voor de steenuil of acties aan te jagen. En samen werken we dan aan een evenwichtige leefomgeving voor de steenuil met als resultaat dat het aantal steenuilen toeneemt in de gemeente Hof van Twente. Maar zo werken we ook samen aan een waardevollere leefomgeving voor onszelf, om in te wonen, werken en recreëren

1 De steenuil, boegbeeld kleinschalig cultuurlandschap

1.1 INLEIDING

De steenuil, een kleine uil die voor zijn overleving min of meer afhankelijk is geworden van de inspanningen van de mens, is de kleinste in ons land broedende uilensoort. Kenmerkend zijn zijn grote gele ogen met de lichte oogstreep, die hem een streng uiterlijk geven. Hij is een echte honkvaste en partnergetrouwe erfbewoner, met een voorkeur voor boerenerven en oude schuren. De Steenuil leeft gemiddeld 4 jaar met uitzonderlijke gevallen van 15 jaar. De sterfte onder jonge steenuilen is groot. Circa 70% van de jonggeborenen haalt na de geboorte het eerste jaar niet. Steenuilen zijn honkvast en als het kan blijven zij hun hele leven lang in een eenmaal gekozen leefgebied of territorium. Hij vreet alles wat hij te pakken kan krijgen, zoals muizen, kleine vogels, insecten en regenwormen. Maar ook kikkers, mollen, vlermuizen en zelfs vissen staan op het menu. Onverteerde voedselresten worden als braakballen uitgebraakt.

Het gaat echter niet goed met de steenuil. De steenuil prijkt op dit moment op de rode lijst van kwetsbare en bedreigde vogelsoorten. Door een voortdurend veranderend landschap is de ideale leefomgeving van de steenuil ingekrompen en heeft door de jaren heen zijn tol geëist

1.2 DE STEENUIL

De steenuil is een voor de gemeente Hof van Twente kenmerkende en vertrouwde uilensoort op de erven van boerderijen en buitengebied bewoners, waar zij jaar in jaar uit verblijven. Vaak zittend op strategische uitkijpunten als boegbeeld van het kleinschalige cultuurlandschap met open gebieden en veel weidjes waar zij kunnen jagen en voldoende bescherming hebben om te nestelen. Een landschap dat je veelvuldig tegenkomt in de gemeente Hof van Twente. Een uilensoort die niet tijdens de winter wegtrekt, zich graag ophoudt in de buurt van mensen en veel soorten planten en dieren in zijn omgeving weet. In gebieden waar de steenuil verblijft worden erven en aangrenzende gebieden rijker aan bloemen en vogels. Pinksterbloem, boterbloem, meidoorn, veldmuizen en bosmuizen, duiven, patrijzen, gorzen, vinken en mussen. Allen profiteren mee van een gezonde steenuilenpopulatie en de verrijking van de natuurlijke en ruimtelijke omgeving die zijn aanwezigheid met zich meebrengt. Kortom een soort die gezien kan worden als graadmeter van een gezonde en gevarieerde biodiversiteit en zo meewerkt aan de variatie in en het behoud van het kleinschalige cultuurlandschap dat eigen is voor de Hof van Twente en het waard is om beschermd te worden.

1.3 IDEALE LEEFGEBIED

Steenuilen vinden we van oudsher dicht bij de mensen. Hij houdt van door mensen gemaakte kleinschalige half open cultuurlandschappen, zoals deze nog voorkomen in steenuilbolwerken als Twente, Zuid Limburg en de Achterhoek. Landschappen rijk aan heggen en oude boomgaarden. Omgevingen met vee, oude schuurtjes, knotwilgen, hoogstam fruitbomen, beukenhagen, takkenmuurtjes, braakstroken langs akkerranden en rommelige hoekjes zijn een extra stimulans voor de keuze van zijn territorium. Hier vindt hij zijn voedsel en een breed aanbod aan potentiële en veilige broedgelegenheden in bomen, muren en gebouwen.

Paarde- en schapenweidjes maken het leefgebied voor de steenuil extra aantrekkelijk, omdat deze garant staan voor een rijkelijk en gevarieerd aanbod aan voedsel. De mest van de paarden en schapen trekt niet alleen insecten en muizen aan. Paarden en schapen begrazen de weidjes en houden zo het gras kort, waardoor een ideaal jachtgebied voor de steenuil ontstaat. Zijn leefgebied varieert van ca 3.5 hectare bij voldoende voedselaanbod tot ca 30 hectare bij slechte voedselomstandigheden. Een gebied van één vierkante kilometer kan, afhankelijk van de geschiktheid daarvan, één tot vijf broedparen herbergen.

1.4 BROEDPLAATS VOOR HET LEVEN

Steenuilen zijn bij uitstek holenbroeders. Paartjes blijven elkaar en hun broedplaats vaak trouw voor het leven. Voor hun nest, maar ook als roestplaats maken ze het liefst gebruik van natuurlijke holtes. Eerder broedde de steenuil vooral in hoogstam appelbomen en knotbomen. Maar door verdwijning van deze natuurlijke broedplaatsen broeden zij steeds meer in alternatieve broedplaatsen. Nestkasten, schuurtjes en onder dakpannen of golfplaten van gebouwen zijn hierbij geliefde alternatieven. Steenuilen zijn op dit gebied niet erg kieskeurig. Dat wil echter niet zeggen dat nestkasten niet aan een aantal eisen moeten voldoen. Nestkasten moeten duurzaam en goed geventileerd zijn en bescherming bieden tegen weersinvloeden en roofdieren als marter en kat.

De steenuil heeft meestal 1 broedsel van drie tot vijf eieren. Terwijl het wijfje broedt, voorziet het mannetje haar en de jongen van voedsel. De jongen worden na het uitvliegen nog geruime tijd door de ouders verzorgd en in het najaar uit het territorium verjaagd. De verdreven jongen zoeken veelal een nieuwe plek binnen een straal van circa 10 kilometer van het ouderlijke territorium.

1.5 KWETSBAAR EN BEDREIGDE DIERSOORT

De steenuil prijkt op dit moment op de rode lijst van kwetsbare en bedreigde vogelsoorten. Broedden er in Nederland rond 1980 nog circa 10.000 broedparen in 2000 was dit aantal geslonken tot nog maar circa 6000 broedparen. Oorzaken dienen gezocht te worden in een voortdurend veranderend landschap. Het Nederlandse landschap heeft sinds de jaren '50 van de vorige eeuw in veel regio's aan kwaliteit ingeboet wat betreft de leefomgeving van de steenuil. Verstedelijking, aanleg van wegen, herinrichting, schaalvergroting en gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw hebben door de jaren heen hun tol geëist. Onderdelen van het verspreidingsgebied van de steenuil werden hierdoor volledig ongeschikt als leefgebied. Ook verdwenen veel voor de steenuil van belang zijnde landschapselementen die garant stonden voor voldoende voedselaanbod en natuurlijke en veilige broedplaatsen, zoals oude schuurtjes, meidoornhagen, houtwallen, knotbomen en hoogstamboomgaarden. Daarnaast kent de Steenuil natuurlijke vijanden als bijvoorbeeld honden en katten van erfbewoners, steen- en boommarters die nestholtes en nestkasten binnendringen op zoek naar prooi. De natuur ten slotte eist ook zijn tol. Jonge steenuilen zijn op de grond erg kwetsbaar als gevolg van slecht weer en huis-/ en roofdieren. Daarnaast is verdrinking in sloten, vijvers en drinkbakken voor vee mede een oorzaak aan hoge sterfte cijfer.

Ook in de Hof van Twente is het leefgebied van de steenuil in tijd onder druk komen te staan, zonder dat daarvoor vervangende 'nieuwe natuur' in de plaats is gekomen. Als voorbeelden kunnen worden genoemd:

- Zo werd/ wordt geschikt of potentieel geschikt leefgebied voor de steenuil ingeruild voor nieuwe woonwijken in bijvoorbeeld Delden, Goor en Hengevelde en voor uitbreidingen van bestaande-/ en ontwikkeling van nieuwe industrieterreinen in Goor, Delden en Hengevelde;
- In de vorige eeuw werd intensief geïnvesteerd in uitbreidingen van de agrarische sector en de intensieve veehouderij in Ambt Delden. In de tussentijd zijn veel van deze bedrijven onder druk van slechte economische omstandigheden gestopt met de bedrijfsvoering, worden boerderijen verkocht en omgebouwd tot (vakantie) woning en erven opgeruimd en ontdaan van voor steenuilen belangrijke elementen;
- De toename van toeristische fiets- en wandelpaden, ruiter- en mountainbike routes door de buitengebieden en natuurgebieden van de gemeente leidt tevens tot inperking en verstoring van de leefgebieden van de steenuil;
- Ook de toegenomen verkeersintensiteit eist jaarlijks zijn tol. Vele uilen worden slachtoffer van het verkeer. Uilen jagen bij voorkeur in de berm van provinciale- en rijkswegen of schuimen het wegdek af naar prooi. Situaties waarin zij gemakkelijk worden aangereden of overreden. De N347 en N346 eisen hierbij jaarlijks hun tol.

2 Ontwikkelingen Hof van Twente

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de aard van de ontwikkeling van de steenuil in de Hof van Twente. Hoe is het in de gemeente gesteld met de steenuil. Hoe ontwikkelt hij zich, waar broedt hij doorgaans en waar zijn geschikte leefomgevingen of territoria voor de steenuil aanwezig. Inzichten die nodig zijn om keuzes te kunnen te maken voor een doelgerichte aanpak.

2.2 HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied omvat de gehele gemeente Hof van Twente. De gemeente is een samenvoeging van de vroegere gemeenten Markelo, Diepenheim, Ambt Delden, Goor en Stad Delden en wordt gekenmerkt door de vele buurtschappen om deze kernen heen. Daar waar Markelo, Diepenheim en Ambt Delden vooral agrarische plattelandsgemeenten zijn met landgoederen als Twickel en Weldam zijn Goor en Stad Delden vooral stedelijk gebieden.

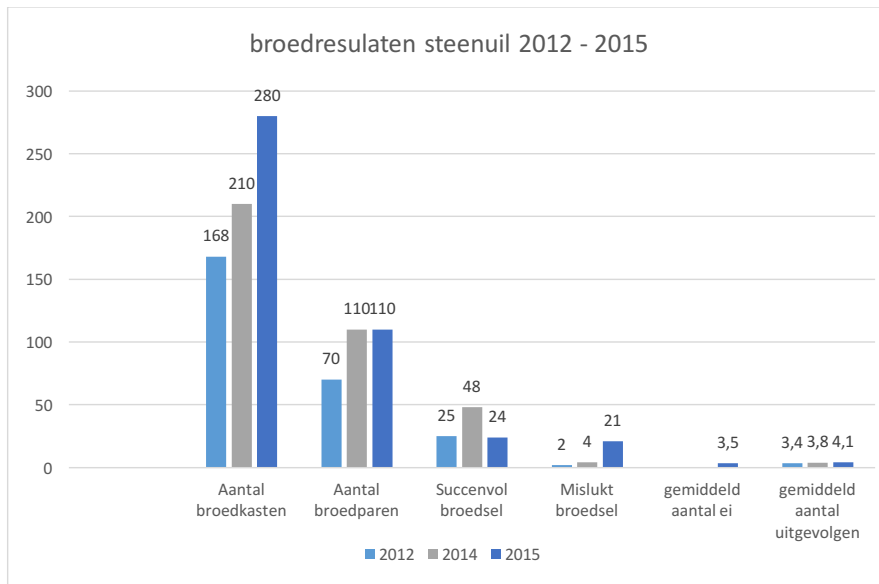

2.3 ONTWIKKELINGEN PERIODE 2012 – 2015

Onderstaande grafiek beschrijft de ontwikkelingen met betrekking tot de broedresultaten van de Steenuil in de periode 2012 tot en met 2015². Uitgangspunt zijn de door de vroegere Uilenwerkgroep Hof van Twente⁹ huidige Stichting Hofvogels) geregistreeerde broedresultaten³.

Daarbij moet rekening worden gehouden dat:

- In de cijfers van 2012 niet de resultaten van Diepenheim en Twickel /Delden zijn meegenomen;
- In de cijfers van 2014 wel de resultaten van Diepenheim, maar niet van Twickel/ Delden zijn meegenomen;
- In de cijfers van 2015 wel de resultaten van Diepenheim, maar niet van Twickel/ Delden meegenomen.

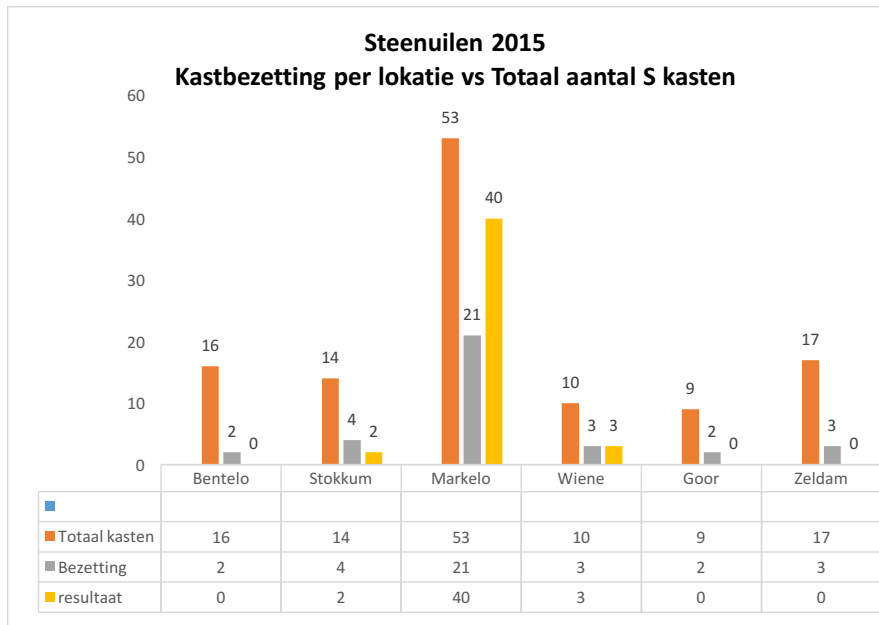
In 2014 en in 2015 werd sterk geïnvesteerd in de uitbreiding van het aantal nestkasten voor de steenuil. Deze uitbreiding resulteerde in 2014 wel in een toename van het aantal geregistreeerde broedparen. Een ontwikkeling die, ondanks 70 extra geplaatste nestkasten in 2015, niet doorzette. 2015 ging als gevolg van onvoldoende voedselaanbod als een mislukt broedjaar de boeken in voor zowel de steenuil als de kerkuil. Wel kan worden geconstateerd dat zich in de laatste jaren gemiddeld ca 110 geregistreeerde broedparen in geplaatste nestkasten de gemeente Hof van Twente bevinden.⁴

² Gegevens afkomstig van de Regionale coördinator Steenuilen. De gegevens van 2013 waren niet meer beschikbaar.

³ Vanaf 2016 er gemeentebreed geregistreeerd door samenvoeging van de verschillende werkgroepen.

⁴ Het broedseizoen 2016 loopt ten einde en cijfers zijn pas medio september bekend.

2.4 CONCENTRATIEGEBIEDEN

Op basis van in de loop der jaren opgedane ervaringen en geregistreerde broedresultaten kunnen enkele concentratiegebieden worden aangewezen, waar de steenuil veelvuldig voorkomt en broedt. Kleinschalige open landschappen met bomenrijen, heggen, hagen en weidjes en erven die kunnen worden aangemerkt als gebieden waar de Steenuil niet alleen graag verblijft maar ook vaker voorkomt en broedt dan in de rest van de gemeente. Deze concentratiegebieden bevinden zich onder andere rondom Markelo. Echter ook gebieden rondom Stokkum, Markvelde en Wiene/ Zeldam zijn door de jaren heen concentratiegebieden met telkens wederkerende succesvolle broedsels, maar ook gebieden waar met de grootste kastdichtheid.

2.5 UITBREIDINGSGEBIEDEN

Uitbreidingsgebieden voor een toekomstige gebiedsgerichte aanpakken liggen vooral in het noord - oostelijke deel van de gemeente, het gebied globaal gelegen in de lijn Deldenerbroek, Bentelo- Hengevelde en het aangrenzende gebied globaal gelegen tussen Goor en Enter. Gebieden die qua landschapsinrichting in grote lijnen beantwoorden aan de beschrijving van het ideale leefgebied voor de steenuil. Maar ook gebieden waar tot op heden nog onvoldoende activiteit plaats vindt door de Stichting Hofvogels, weinig kashouders kent en over het gebied onvoldoende kennis aanwezig is ten aanzien van de aanwezigheid van steenuilen en van broedparen.

3 Doelstellingen en maatregelen

3.1 INLEIDING

Het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil', een initiatief van de gemeente Hof van Twente, heeft tot doel om in een periode van 4 jaar te komen tot een uitbreiding van het aantal leefgebieden voor de steenuil middels een gebiedsgerichte aanpak, waardoor het aantal broedparen stijgt met 45%. In aanmerking komende leefgebieden worden op basis van nader te benoemen selectiecriteria gekozen. Binnen deze leefgebieden van circa 12 hectare omvang worden gebied en erven op basis van de checklist Erfwijzer Steenuil gescand op potentie en mogelijk aan te brengen steenuil vriendelijke elementen. Middels voorlichtingsbijeenkomsten, adviseringen en educatieve programma's wordt draagvlak en draagkracht gecreëerd onder buurt-/erfbewoners en scholieren en zodoende bekendheid gegeven welk belang er gediend is bij het behoud van de steenuil. Buurtschappen, erfbewoners, organisaties en bedrijfsleven en overheden ten slotte richten erven steenuilvriendelijk in en brengen in gebieden voor de steenuil nodige landschapselementen als knotbomen, hoogstamfruitbomen, houtwallen, bloeiende slootranden en bermen terug in het publieke deel van het gekozen leefgebied.

3.2 DOELSTELLINGEN

HET BESCHERMINGSPLAN 'HOF VOOR DE STEENUIL' HEEFT TOT DOEL OM IN DE GEMEENTE HOF VAN TWENTE IN EEN PERIODE VAN 4 JAAR;

1. HET AANTAL TERRITORIA⁵⁶ WAAR EEN STEENUIL(PAAR) VERBLIJFT VAST TE STELLEN EN VERVOLGENS UIT TE BREIDEN MET 35%.
2. HET AANTAL GEREgistreERDE BROEDPAREN STEENUILEN IN NESTKASTEN TE DOEN STIJGEN MET 45% TEN OPZICHTE VAN HET GEMIDDELDE AANTAL GEREgistreERDE BROEDPAREN STEENUILEN IN NESTKASTEN OVER DE PERIODE 2014 TOT EN MET 2016. CONCREET BETEKENT DIT, DAT HET AANTAL BROEDPAREN IN 4 JAAR MINSTENS STIJGT MET CIRCA 20 BROEDPAREN TOT EEN TOTAAL VAN 64 BROEDPAREN.

---

⁶ Aanwezigheid van steenuil in gebied/ op erf bepaalt een territorium. Slechts een beperkt aantal steenuilen broedt in een steenuilenkast. Velen broeden elders op een erf en buiten het zicht van erfbewoners en uilenwerkgroepen.

3.3 TWEE PROJECTPERIODES

De aanpak omvat globaal twee periodes. De periode 2016 tot en met 2018 richt zich vooreerst op een aantal voorbereidende activiteiten, waaronder het creëren van draagvlak en draagkracht onder de inwoners van de Hof van Twente. Vervolgens worden drie leefgebieden geselecteerd in het gebied globaal gelegen in het Noord Oosten van de gemeente in de lijn Deldenerbroek, Bentelo, Hengevelde waar gestart wordt met een gebiedsgerichte aanpak en waarin minimaal tien erven steenuilvriendelijk worden ingericht. In deze periode dient ook aandacht te zijn voor de uitwerking van een aantal subprojecten als ontwikkeling projectweek scholen, inrichten meldpunt 'meld de steenuil' enz. alsmede voor de inrichting van de organisaties van de deelnemende partners.

PERIODE 2017 T/M 2019

Sub doelen	Wie	€
AANWIJZEN AANDACHTGEBIEDEN T.B.V GEBIEDSGERICHTE AANPAK <ul style="list-style-type: none"> ○ ACTIE 'MELD DE STEENUIL'; ○ VIA LEERLINGEN SCHOLEN; ○ INRICHTEN MELDPUNT WEBSITE HOFVOGELS. <ul style="list-style-type: none"> • OPLEIDEN VRIJWILLIGERS BIOTOOPVERBETERING ERF/ GEBIED. 	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS • LANDSCHAP OVERIJSEL • SCHOLEN 	€ 500.-
INFORMATIE, VOORLICHTING EN EDUCATIE DRAAGVLAK EN DRAAGKRACHT CREËREN <ul style="list-style-type: none"> • ORGANISEREN EN UITVOEREN; <ul style="list-style-type: none"> ○ LESPROGRAMMA VOOR SCHOLEN ○ VOORLICHTINGS-/ INFORMATIE EN PERSBIJEENKOMSTEN T.B.V PERS BUURTSCHAPPEN, KASTHOUDERS ERFBEWONERS ENZ. • FOLDERS, MAPPEN, PERSBERICHTEN SAMENVATTINGEN, AANSCHAF MATERIALEN, ZAALHUUR, CONSUMPTIES ENZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE • IVN'S & SCHOLEN • STICHTING HOFVOGELS • PLATFORM BUURTSCHAPPEN 	€ 4.500.-
GEBIEDSGERICHTE AANPAK IN 3 NADER TE SELECTEREN LEEFGEBIEDEN GERICHT OP INRICHTEN LANDSCHAP/GEBIED EN ERF MIDDELS BIOTOOPVERBETERINGSPROJECT. PLANTEN MINIMAAL 30 KNOT/ FRUITBOMEN	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS • LANDSCHAP OVERIJSEL • GEMEENTE 	€ 3.000.-
PROJECT STEENUILVRIENDELIJK ERF BINNEN DE 3 GESELECTEERDE LEEFGEBIEDEN <ul style="list-style-type: none"> • PROJECT 'STEENUILVRIENDELIJK ERF' • ONTWIKKELEN PROJECT, WERKMETHODIEK EN ACQUISITIEBEZOeken EN SCANNEN • STEENUILVRIENDELIJK INRICHTEN MINIMAAL 10 ERVEN; • UITBREIDING AANTAL NESTKASTEN MET 30 	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS • LANDSCHAP OVERIJSEL 	€ 2.000.-
PROJECTORGANISATIE <ul style="list-style-type: none"> • AANWIJZEN PROJECTCOÖRDINATOR • WERVING NIEUWE VRIJWILLIGERS • INRICHTEN BACK OFFICE/ SECRETARIAAT 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE • STICHTING HOFVOGELS 	.-
FONDSEN WERVEN BIJ BEDRIJVEN EN ORGANISATIES	GEMEENTE	
TOTAAL		€ 10.000

PERIODE 2020 T/M 2021

Deze fase van de aanpak kenmerkt zich als een fase van uitvoering. Er wordt verder geborduurd op uitbreiding en optimalisering van leefgebieden en erven, het uitvoeren van de projectweek scholen en wordt ingespeeld op best practices uit de 1^e fase van de aanpak. Ook staat deze fase in het teken van mogelijk nieuw te ontwikkelen activiteiten die kunnen bijdragen aan het succes van de aanpak.

SUB DOELEN	WIE
EVALUATIE FASE 1 EN BIJSTELLING ACTIVITEITEN	KERNGROEP
INFORMATIE, VOORLICHTING EN EDUCATIE DRAAGVLAK EN DRAAGKRACHT <ul style="list-style-type: none"> • ORGANISEREN EN UITVOEREN <ul style="list-style-type: none"> ○ LESPROGRAMMA VOOR SCHOLEN ○ VOORLICHTINGS-/ INFORMATIE EN PERSBIJEENKOMSTEN T.B.V PERS, BUURTSCHAPPEN, KASTHOUDERS, ERFBEWONERS ENZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE VOORLICHTING • LANDSCHAP OVERIJSEL • IVN's • SCHOLEN • STICHTING HOFVOGELS • PLATFORM BUURTSCHAPPEN
<ul style="list-style-type: none"> • SELECTIE MINIMAAL 5 NIEUWE LEEFGEBIEDEN • GEBIEDSGERICHTE AANPAK IN 5 NADER TE SELECTEREN LEEFGEBIEDEN MIDDELS BIOTOOPVERBETERINGSPROJECT. • PLANTEN 25 KNOT/ FRUITBOMEN 	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS • GEMEENTE
PROJECT STEENUILVRIENDELIJK ERF <ul style="list-style-type: none"> • STEENUILVRIENDELIJK INRICHTEN MINIMAAL 10 ERVEN; • PLEGEN VAN ACQUISITIEBEZOEKEN • UITBREIDING AANTAL NESTKASTEN MET 35 	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS
FONDSSEN WERVEN BIJ BEDRIJVEN EN ORGANISATIES	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE

4 Gemeente Hof van Twente

4.1 INLEIDING

De gemeente Hof van Twente is initiatiefnemer van het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' en wil zich middels dit beschermingsplan de komende vier jaar profileren als een duurzame en natuurminnende gemeente. De gemeente stelt zich als co financier vooreerst met € 5000.- garant voor een 50% financiering van het project⁷.

4.2 COÖRDINATIE KERNGROEP

Op initiatief van de gemeente is een kerngroep geformeerd. Daarin zijn naast de gemeente vertegenwoordigd het Landschap Overijssel, vertegenwoordigers van alle scholen, de IVN's Diepenheim en Markelo en de Stichting Hofvogels. Deze hebben zich bereid verklaard het initiatief van de gemeente actief te ondersteunen.

Om het beschermingsplan Hof voor de Steenuil handen en voeten te geven stelt de gemeente voor de periode van 4 jaar een gemeentelijke coördinator aan die samenwerkende partijen gedurende de periode van 4 jaar bij elkaar houdt. Van de coördinator wordt verwacht dat hij;

- Periodiek kerngroepvergadering agendeert, als voorzitter optreedt en hiervoor ruimte reserveert;
- Agendastukken en vergaderverslagen opmaakt en opstuurt;
- Geplande activiteiten coördineert en toeziet op de uitvoering;
- Beschikbare financiën beheert en uitgaven afstemt met kerngroepleden;
- Leader aanvraag coördineert en afstemt met de kerngroepleden;
- Aanvullende middelen en financiën verzorgt;

4.3 DUURZAME EN NATUURMINNENDE GEMEENTE

De gemeente Hof van Twente is initiatiefnemer van het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' De gemeente wil zich hiermee profileren als duurzame en natuurminnende gemeente. Biodiversiteit staat daarbij voorop, waarbij de steenuil gezien kan worden als uitdrukking van de kwaliteit van het landschap en de daarin groeiende en levende planten, dieren en vogels. Door de steenuil te beschermen en hem verder te helpen wordt er gewerkt aan de kwaliteit van natuur en landschap. Goed voor de natuurlijke en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente, haar imago, de propositie als toeristische gemeente en tot slot als aantrekkelijke vestigingsfactor mooi meegenomen voor bedrijven.

⁷ Landschap Overijssel staat borg voor de overige 50% van de projectfinanciering.

4.4 INZET GEMEENTE

De inzet van de gemeente richt zich op de volgende thema's

THEMA	DOEL	SAMEN MET
EDUCATIE		
BEWUSTWORDING IN BELANG VAN BIODIVERSITEIT IS BELANGRIJKSTE TE BEHALEN WINST. BEWUSTWORDING LEIDT TOT GEDRAGSVERANDERING	VERBINDING ZOEKEN MET HET ONDERWIJS ÉN SCHOLEN BETREKKEN BIJ EEN EDUCATIEF TE ONTWIKKELEN LESPROGRAMMA	SCHOLEN LANDSCHAP OVERIJSEL
EIGEN GEDRAG		
IN HET BEHEER VAN DE OPENBARE RUIMTE ALS GEMEENTE ANTICIPEREN OP BELANG VAN DE STEENUIL EN BIODIVERSITEIT MIDDELS;	EIGEN GEDRAG TEGEN HET LICHT HOUDEN EN GEDRAGSVERANDERING TEWEEG BRENGEN AANBRENGEN VAN LANDSCHAPPELIJKE VERSTERKINGEN IN KADER VAN GROENE DIENSTEN DAN WEL EIGENSTANDIGE INVESTERINGEN;	STICHTING HOVOGELS IVN'S
<ul style="list-style-type: none"> • INZET ONGEBRUIKTE INDUSTRIEGEBIEDEN/ UITBREIDINGSVELDEN KERKHOVEN VOOR VERSTERKING LEEFOMGEVING STEENUIL. • COMPENSATIE NESTKASTEN BIJ AFBRAAK/ RENOVATIE EN REVITALISATIE; • PLANTEN MINIMAAL 50 KNOT-/ HOOGSTAM FRUITBOMEN • LEGALISEREN PLAATSEN WAARSCHUWINGSBORDEN BIJ BROEDGEVALLEN BIJ VERKEERSGEVAARLIJKE SITUATIES • STEENUIL VRIENDELIJK INZAAIEN BERMEN EN SLOOTRANDEN • AANLEGGEN HEGGEN EN HAGEN • WERVEN VAN AANVULLENDE FONDSSEN BIJ BEDRIJVEN EN ORGANISATIES 		
IMAGO VERSTERKING	DE GEMEENTE GAAT HET DUURZAME EN GROENE IMAGO UITDRAGEN. DAT KAN IN DE ALGEMENE COMMUNICATIE (BRIEVEN EN UITGAVEN), NAAR BEDRIJVEN (DOOR ONS IMAGO HUN IMAGO HELPEN) EN NAAR HET TOERISTISCHE VELD (EEN HvT LOGO MET EEN STEENUIL?, EEN LEUS "DE STEENUIL ROEPT"), NAAR BEDRIJVEN.	
SAMENWERKING	NATUUR, LANDSCHAP EN DUURZAAMHEID UIT ZICH NIET UNIEK IN HOF VAN TWENTE. DE GEMEENTE ZOEKT SAMENWERKING OP TWENTSE SCHAAL. HET IS MOGELIJK PROJECTEN TE FORMULEREN DIE TWENTE STERKER MAKEN ALS EEN BIO-DIVERSE, NATUURLIJK EN LANDSCHAPPELIJK STERKE REGIO. DE EERSTE GEMEENTE MET WIE CONTACTEN ZIJN, IS DE GEMEENTE TWENTERAND. WIJ GAAN SAMEN KIJKEN OF EEN LEADER PROJECT TOT DE MOGELIJKHEDEN BEHOORT. DE PARTIJEN IN HET VELD ZIJN DAN DE AANVRAGERS.	

4.5 COMMUNICATIEPLAN

Gerichte informatie, voorlichting en educatie zijn van essentieel belang om mensen enthousiast te maken voor het beschermingsplan en hen aan te zetten tot actie. Een belangrijk – maar vaak ook onderschat - aspect daarbij is de wijze van communiceren. Hoe informeren we mensen over het belang dat er gediend is met de bescherming van de steenuil en wat we met het beschermingsplan precies willen bereiken. 'Hoe maken we hen deelgenoot van onze plannen' Bewoners en overheden zullen enthousiast gemaakt moeten worden om (mede) te investeren in het behoud van de steenuil en in zijn leefomgeving. Het opmaken van een communicatie(actie)plan voorziet in deze behoefte. Hierin wordt de wijze van communiceren verduidelijkt en worden de activiteiten die kunnen bijdragen aan het creëren van draagvlak en draagkracht benoemd. Denk hierbij aan het onwikkelen en organiseren van voorlichtings-/ informatiebijeenkomsten, het maken en verspreiden van drukwerk, nieuwsbrieven, boekwerkjes, samenvattingen om potentiële subsidienten aan te boren enz. De gemeente Hof van Twente faciliteert ten behoeve van het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' de tot standkoming van een communicatieplan. Hierin wordt onder andere het doel en nut van het beschermingsplan aangegeven, de doelgroepen benoemd die we willen bereiken en de activiteiten en middelen vermeld die hiervoor gedurende de projectperiode worden ingezet.

COMMUNICATIEPLAN	DOEL	SAMEN MET
<ul style="list-style-type: none"> • INWONERS VAN DE GEMEENTE HOF VAN TWENTE TE INFORMEREN/ ADVISEREN OVER HET BELANG EN NUT DAT GEMOEID IS MET DE BESCHERMING EN HET BEHOUD VAN EEN GEZONDE STEENUILPOPULATIE IN DE GEMEENTE IN RELATIE TOT HET BEHOUD/ VERBETERING VAN DE BIO DIVERSITEIT, DE NATUUR EN HET KLEINSCHALIG CULTUURLANDSCHAP IN DEZE GEMEENTE; • INWONERS DEELGENOOT MAKEN, ACTIEF TE BETREKKEN EN AAN TE ZETTEN TOT HET NEMEN VAN TER ZAKE DIENENDE MAATREGELEN OP ERF EN IN LEEFGEBIEDEN. • DE AANWEZIGHEID VAN DE STEENUIL ZICHTBAAR MAKEN IN HET LANDSCHAP OM ZO HET ALGEMENE PUBLIEK MEER TE BETREKKEN BIJ DE STEENUIL. 		<ul style="list-style-type: none"> • LANDSCHAP OVERIJSEL
DOELGROEPEN IN HOF VAN TWENTE:	<ul style="list-style-type: none"> • INWONERS; • BESTUUR EN POLITIEK; • BASISCHOLEN (SCHOLIEREN); • HUIDIGE EN POTENTIËLE KASTHOUDERS; • GRONDEIGENAREN EN INWONERS HOF VAN TWENTE; • AL FUNCTIONERENDE VRIJWILLIGERSGROEPEN IN DE GEMEENTE. 	
ACTIVITEITEN		
HET LANCEREN VAN DE ADOPTIE MIDDELS DE MEDIA (5 JULI). DIT CREEERT EEN BASISBEKENDHEID WAARDOOR VERDERE ACTIES BETER ZULLEN LANDEN		KERNGROEPLEDEN
OPSTELLEN VAN NODIGE PERSBERICHTEN, INFORMATIEBULLETINS, FOLDERMATERIALEN E.D TEN BEHOEVE VAN; <ul style="list-style-type: none"> • STARTBIJeenKOMST, VOORLICHTINGS-/ INFORMATIEBIJeenKOMSTEN • LOKALE EN REGIONALE PERS EN LOKALE WEBSITES; • WEBPAGINA OP DE WEBSITE VAN DE GEMEENTE DIE DOORVERWIJST NAAR DE WEBSITES VAN DE VERSCHILLENDE PARTIJEN 		<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE
<ul style="list-style-type: none"> • ZOG VOOR VOLDOENDE VOORLICHTINGS- EN PRESENTATIEMATERIALEN EN MIDDELEN • HET MAKEN VAN SAMENVATTINGEN PROJECTPLAN TEN BEHOEVE SUBSIDIEAANVRAGEN 		<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE
FACILITEREN VAN ORGANISEREN INFORMATIEBIJeenKOMSTEN IN 2016 – 2018 VOOR INWONERS UIT DE VERSCHILLENDE BUURTSCHAPPEN TE SELECTEREN/ ORGANISEREN VIA HET PLATFORM BUURTSCHAPPEN		<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS • IVN's • PLATFORM BUURTSCHAPPEN

Verwijderd: .

5 Landschap Overijssel

5.1 INLEIDING

Landschap Overijssel treedt op als co financier van het beschermingsplan voor de steenuil met een bedrag van € 5000.-.Landschap Overijssel faciliteert de steenuilenwerkgroepen en organiseert jaarlijks een bijeenkomst voor de verschillende groepen in Overijssel. Op deze avond wordt informatie uitgewisseld over het afgelopen seizoen en anderzijds relevante zaken besproken. Ook zijn er in het verleden folders en flyers gemaakt en beschikbaar gesteld voor de vrijwilligersgroepen en andere geïnteresseerden. Incidenteel vinden er ook lokaal biotoopverbeteringsprojecten plaats voor de Steenuil (en andere soorten die er van mee profiteren). Dit heeft onder andere plaats gevonden bij Langenholte, waar dankzij deze maatregelen nu weer Steenuilen broeden. Onze veldadviseurs Robert Pater en Martin Degen zoeken tijdens hun werkzaamheden ook naar kansen voor Steenuilen wanneer ze particulieren adviseren over bijvoorbeeld erfinrichtingen in het landelijk gebied. Ook zorgt Landschap Overijssel er jaarlijks voor dat er een tiental nestkasten beschikbaar zijn voor de verschillende werkgroepen om op kansrijke plekken te plaatsen of op plekken waar oude kasten vervallen zijn.

5.2 ACTIVITEITEN

Het Landschap Overijssel brengt vooral haar kennis en expertise in met betrekking tot het verbeteren van de biotoop voor de steenuil in daarvoor in aanmerking komende en geselecteerde leefgebieden. Activiteiten zijn vooral gericht op advisering en ondersteuning.

ACTIVITEIT	SAMEN MET	PERIODE
ADVISERING EN ONDERSTEUNING ONTWIKKELEN SELECTIECRITERIA LEEFGEBIEDEN.	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS	4 ^e kw 2016
OPMAKEN COMMUNICATIEPLAN	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE	4 ^e kw 2016
OPLEIDEN VRIJWILLIGERS M.B.T BIOTOOPVERBETRINGSTRAJECTEN IN GESELECTEERDE LEEFGEBIEDEN EN OP ERVEN. <ul style="list-style-type: none"> • SCANNEN VAN LEEFGEBIEDEN • SCANNEN VAN ERVEN • ADVISERING M.B.T AANBRENGEN VERBETERINGEN • FACILITEREN VAN VRIJWILLIGERSGROEPEN IN LANDSCHAPSONDERHOUD MET KENNIS EN GEREEDSCHAP (IVN DIEPENHEIM KNOT HEBBEN RUIM 1000 KNOTBOMEN IN BEHEER EN HOOGSTAMBRIGADE TWENTE-ZUID SNOEIT +/- 60 FRUITBOMEN PER JAAR). WE KUNNEN DEZE GROEPEN HELPEN MET HET WERVEN VAN MEER VRIJWILLIGERS ZODAT ZE MEER WERK KUNNEN DOEN VOOR DE STEENUIL. DAT IS DAN WEER EEN ONDERDEEL VAN HET COMMUNICATIEPLAN.	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS	4e kw 2016
DESGEWENST ALS SPECIALIST AANWEZIG TIJDENS INFORMATIEBIJENKOMSTEN IN BUURTSCHAPPEN	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING H	

6 IVN (Instituut Voor Natuureducatie en Duurzaamheid)

6.1 INLEIDING

IVN's zijn vrijwilligersorganisaties. Een ieder kan naar eigen kunnen een bijdrage leveren als vrijwilliger of als donateur. IVN's dragen bij aan een duurzame samenleving door mensen, jong en oud bewust te maken van en te betrekken bij de natuur. Het in stand houden van het landschap middels educatie zijn hier wezenlijke onderdelen van. De IVN's doen dit onder andere door het organiseren van excursies, cursussen en informatiebijeenkomsten, door het organiseren van buitenlessen voor basisschoolleerlingen en dooreffectief landschapsbeheer, waaronder het knotten van wilgen en snoeien van oude meidoornhagen. Kortom onmisbare activiteiten om het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' mede vorm en inhoud te geven.

6.2 ACTIVITEITEN

Ten behoeve van het beschermingsplan 'Hof voor de Steenuil' organiseren de IVN's Diepenheim en Markelo in de periode 2016 – 2018 de volgende activiteiten

ACTIVITEIT	SAMEN MET	PERIODE
MEDE OPZETTEN, ORGANISEREN VAN EN ONDERSTEUNING TIJDENS; <ul style="list-style-type: none"> • PROJECTWEEK SCHOLEN • ACTIVITEITEN SCHOLIEREN 	<ul style="list-style-type: none"> • SCHOLEN • GEMEENTE • STICHTING HOFVOGELS 	4 ^E kw. 2016 - 2020
BESCHIKBAAR STELLEN TIMMERWERKPLAATS <ul style="list-style-type: none"> • JAARLIJKS TIMMEREN 10 MARTHETVRIJE NESTKASTEN DOOR SCHOLIEREN; • 5 NESTKASTEN INGERICHT MET CAMERASYSTEEM VOOR SCHOLEN 	<ul style="list-style-type: none"> • SCHOLEN, • STICHTING HOFVOGELS 	TIJDENS PROJECTWEEK
SNOEIEN WILGEN EN MEIDOORNS. <ul style="list-style-type: none"> • SNOEIHOUD AANBIEDEN TE GEBRUIKEN VOOR VLECHTEN HOUTWALLEN 	<ul style="list-style-type: none"> • IVN's • VRIJWILLIGERS • GEMEENTE HVT 	
BEMANNEN VAN INFORMATIEKRAAM 'HOF VOOR DE STEENUIL' TIJDENS STRAATMARKTEN EN LOKAAL GEORGANISEERDE FESTIVITEITEN	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS 	
ORGANISEREN VAN PLANTDAGEN MINIMAAL 50 WILGEN- / OF FRUITBOMEN	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE H.V.T, • LANDSCHAP O • VRIJWILLIGERS IVN'S 	
INZET BIJ VERSTERKING LEEFOMGEVING STEENUIL BIJ ONGEBRUIKTE INDUSTRIEGEBIEDEN/ UITBREIDINGSVELDEN KERKHOVEN E.D.	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE H.V.T, • STICHTING HOFVOGELS • LANDSCHAP O • VRIJWILLIGERS IVN'S 	
BESCHIKBAAR STELLEN WEBSITE WWW.IVN.NL MBT INFO EN AGENDA		VOORTDUREND

7 Stichting Hofvogels

7.1 INLEIDING

Sinds jaar en dag zetten de vrijwilligers van de Stichting Hofvogels in oprichting zich in voor het behoud en de bescherming van de steenuil. De Stichting kan worden gezien als een koepelorganisatie, waaronder de Uilenwerkgroep Hof van Twente en de Vogelwerkgroep Nivon Goor functioneren. Beide werkgroepen worden aangestuurd door een bestuur en een secretariaat. Middels de website www.hofvogels.nl worden de contacten met de kashouders, werkgroepleden en overige belangstellenden onderhouden. Daarnaast is het secretariaat voor een ieder dagelijks bereikbaar via secretariaat@hofvogels.nl en info@hofvogels.nl

7.2 UILENWERKGROEP HOF VAN TWENTE

De Uilenwerkgroep Hof van Twente, een onderdeel van de Stichting Hofvogels, bestaat momenteel uit 26 actieve vrijwilligers⁸, die verspreid over de gehele gemeente Hof van Twente circa 350 geregistreerde kashouders bezoeken. Op de erven van deze kashouders staan in totaal 180 steenuilenkasten⁹, 117 kerkuilenkasten en 22 kasten voor de bosuil. De Uilenwerkgroep Hof van Twente/ Stichting Hofvogels verricht jaarlijks de volgende activiteiten.

7.3 ACTIVITEITEN

ACTIVITEIT	PERIODE
VRIJWILLIGERS VAN DE WERKGROEP (KASTCONTROLEURS EN RINGERS)	BROEDSEIZOEN
<ul style="list-style-type: none"> • GEBIEDSINVENTARISATIES OP AANWEZIGHEID SU • MAKEN, PLAATSEN, ONDERHOUDEN VAN NESTKASTEN • (HER)CONTROLLEREN EN REGISTREREN VAN ONTWIKKELINGEN IN NESTKASTEN • RINGEN EN REGISTREREN JONG GEBORNE UILEN • INFORMEREN/ADVISEREN ERFBEWONERS MBT INRICHTING ERF • ONDERHOUDEN CONTACTEN MET KASHOUDERS¹ • WERVEN EN BENADEREN NIEUWE KASHOUDERS • BIJWONEN WERKGROEPVERGADERINGEN	
BESTUUR	
<p>BESTUUR VAN DE STICHTING DOET VOORSTELLEN VOOR TOEKOMSTIG BELEID EN ONTWIKKELINGEN BINNEN DE STICHTING. WELKE RICHTING WILLEN WE ALS STICHTING OP, WELKE ACTIVITEITEN ONTPLOOIIEN WE DAN EN WAT HEBBEN WE DAARVOOR NODIG;</p> <ul style="list-style-type: none"> • MAKEN VAN ACTIEPLANNEN EN WERKPLANNEN; • BENADEREN VAN NIEUWE VRIJWILLIGERS; • BENADEREN EN ONDERHOUDEN VAN EXTERNE EN INTERNE CONTACTEN, PERS E.D. • ZORGT VOOR AANSCHAF BENODIGDE MATERIALEN EN FINANCIERING VAN DE GEMAAKTE PLANNEN MIDDELS AANVRAGEN VAN DONATIES EN AANSCHRIJVEN SUBSIDIENTEN;<ul style="list-style-type: none"> • VEILIGHEIDSPAKKETTEN/- LADDERS VOOR WERKGROEPLEDEN • ENDOSCOPEN/ CAMERA,S TBV KASTCONTROLES.	

⁸ Waaronder 4 ringers

⁹ Aantallen verschillen per jaar door wegvallen kasten, nieuw geplaatste kasten enz.

ACTIVITEIT	PERIODE
SECRETARIAAT	
<ul style="list-style-type: none"> • ORGANISEREN BESTUURS- WERKGROEPVERGADERINGEN; <ul style="list-style-type: none"> ◦ AGENDEREN EN NOTULEREN • REGISTREREN IN EN ACTUALISEREN VAN VERSCHILLENDE REGISTRATIESYSTEMEN/ DATABESTANDEN; <ul style="list-style-type: none"> ◦ KASTHOUDERS PER SOORT K, S, B, TV, ◦ VRIJWILLIGERS ◦ KASTCONTROLES + BROEDRESULTATEN PER SOORT K,S,B.TV; • COÖRDINATIEPUNT RINGEN. VERBINDING TUSSEN WERKGROEPLEDEN EN RINGERS; • VERWERKEN, BEWERKEN EN EVALUEREN EN OPSTUREN VAN DE BROEDRESULTATEN; • BIJHOUDEN VAN TERUGMELDINGEN DOODGEVONDEN EN GERINGDE STEENUILEN; • MIDDELS NIEUWSBRIEVEN WERKGROEPLEDEN, KASTHOUDERS EN INWONERS INFORMEREN EN ENTHOUSIASMEREN,; • PUBLICATIES OP WEBSITE WWW.HOFVOGELS.NL; • MIDDELS WEBSITE PUBLIEK EN KASTHOUDERS INFORMEREN. • BENADEREN VAN DE LOKALE EN REGIONALE PERS VOOR PLAATSEN ARTIKEL • WERVEN VAN NIEUWE KASTHOUDERS EN NIEUWE WERKGROEPLEDEN VIA LOKALE NIEUWSSITES 	

Ten behoeve van Hof voor de steenuil worden de volgende nieuwe activiteiten ontplooid

HOF VOOR DE STEENUIL	
<ul style="list-style-type: none"> • SELECTEREN GEBIEDEN VOOR GEBIEDSGERICHTE AANPAK; • ORGANISEREN EN PRESENTEREN BUURTBIJEENKOMSTEN/ INFORMATIEBIJEENKOMSTEN • VOLGEN OPLEIDING STEENUILVRIENDELIJK ERF/ GEBIED • UITVOEREN VAN ERF- EN GEBIED SCAN • MAKEN INRICHTINGSPLAN ERF/ GEBIED • PLAATSEN EXTRA NESTKASTEN OP ERVEN • PLAATSEN NESTKASTEN MET CAMERA BIJ BUITENGEBOED SCHOLEN; • INRICHTEN WEBSITE M.B.T MELDPUNT 'MELD DE STEENUIL' 	

8 Scholen/ scholieren individueel

8.1 INLEIDING

Scholieren uit de Hof van Twente worden middels een educatief programma actief betrokken bij 'Hof voor de Steenuil'. Middels (buiten)schoolse activiteiten worden scholieren geïnformeerd over het belang van een gezonde en gevarieerde biodiversiteit en de rol die de steenuil daarin speelt. Activiteiten zullen zoveel mogelijk gedurende een vast te stellen lesprogramma worden georganiseerd.

8.2 ACTIVITEITEN

ACTIVITEIT	SAMEN MET
<p>DAARVOOR IN AANMERKING KOMENDE SCHOLEN IN DE BUITENGEBIEDEN ADOPTEREN/ PLAATSEN EEN NESTKAST VOOR STEENUILEN, VOORZIEN VAN EEN CAMERA EN MONITOR WAARMEE TIJDENS EEN BROEDSEIZOEN ONTWIKKELINGEN IN DE KAST KUNNEN GEVOLGD, ZONDER DAT VERSTORING OPTREEDT.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • STICHTING HOFVOGELS
<p>SCHOLEN IN DE HOF VAN TWENTE ONTWIKKELEN EN ORGANISEREN EEN LESPROGRAMMA 'HOF VOOR DE STEENUIL' IN DE BETREFFENDE PROJECTWEEK WORDT EEN AANTAL EDUCATIEVE ACTIVITEITEN GEORGANISEERD RONDOM BIODIVERSITEIT, LANDSCHAP EN DE STEENUIL. PROJECTWEEK WORDT AFGESLOTEN MET EEN PRESENTATIE OVER DE VOLGENDE THEMA'S</p> <ul style="list-style-type: none"> • BIODIVERSITEIT; • LEEFGEBIEDEN STEENUILEN; • PLAATS STEENUIL IN DE VOEDSELKETTEN; 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE • IVN'S • LANDSCHAP OVERIJSEL
<p>ACTIVITEITEN PROJECTWEEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • INVENTARISEREN MELDEN AANWEZIGHEID STEENUIL OP ERF MIDDELS ACTIE 'MELDT DE STEENUIL' • VERKEERSBORDEN MAKEN MET TEKST DAT JONGE STEENUILTJES OP DE WEG GAAN ZITTEN EN AUTOMOBILISTEN GEVRAAGD WORDT DAAR REKENING MEE TE HOUDEN BIJ BROEDGEVALLEN; • UITPLUIZEN VAN UILENBALLEN; • MAKEN EN (HELPEN BIJ) PLAATSEN VAN NESTKASTEN; • FOTOWEDSTRIJD "DE STEENUIL OP HET ERF; • PLAATSEN BERMBORDEN NABIJ ERF MET EEN BROEDGEVAL; • AANWEZIGHEID BIJ RINGEN JONGE STEENUILEN • STEENUILVRIENDELIJK INRICHTEN SCHOOLOMGEVING • WORKSHOP ATELIER GEIN HENGEVELDE ROND THEMA STEEN EN UIL 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE • IVN'S • STICHTING HOFVOGELS
<ul style="list-style-type: none"> • ADOPTEREN EN PLANTEN KNOTBOMEN FRUITBOMEN OP EIGEN ERF; • HELPEN BIJ SNOEIEN VAN DE KNOTBOMEN/- WILGEN; • BEHULKPZAAM ZIJN BIJ STEENUIL VRIENDELIJK INRICHTEN VRIJE RUIMTEN INDUSTRIEGEBIEDEN EN BEGRAAFPLAATSEN 	<ul style="list-style-type: none"> • GEMEENTE • IVN'S